

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni istungi protokoll nr 163

Tallinn, Toompea

Reede, 15. mai 2026

Algus 9.00, lõpp 10.07

Juhataja: Peeter Tali (esimees)

Protokollija: Roosmarii Kukk (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Rain Epler, Katrin Kuusemäe, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk

Komisjoni ametnikud: Teele Vares (nõunik-sekretariaadijuhataja), Teele Taklaja (nõunik), Getter Kristen Treumuth (nõunik)

Puudusid: Arvo Aller, Lea Danilson-Järg, Tiit Maran, Anti Poolamets, Kadri Tali ja Kristo Enn Vaga

Kutsutud: Kliimaministeeriumi energeetikaosakonna juhataja Rein Vaks, taastuvenergia valdkonnajuht Tauno Hilimon, ehitustegevuse valdkonnajuht Liisi Pajuste, võrkude ekspert Therese Liis Kilk, välissuhete osakonna nõunik Brett Bartholomew Sooniste, ehituse ja elukeskkonna osakonna nõunik Silver Sarapuu (1. päevakorrapunkt); Kliimaministeeriumi kliimaosakonna juhataja Laura Remmelgas, sama osakonna nõunik Annika Varik ning välissuhete osakonna EL teemade valdkonnajuht Eliise Merila (2. päevakorrapunkt); Sotsiaalministeeriumi tervishoiukorralduse osakonna nõunik Timur Hurt, Euroopa Liidu ja väliskoostöö osakonna nõunik Elen Ohov, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi välissuhete ja eurokoordinatsiooni osakonna nõunik Svetlana Jankovenko, Toiduohutuse osakonna peaspetsialist Airika Salumets (3. päevakorrapunkt); Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaadi nõunik Ingel Pilviste (1. päevakorrapunkt); Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaadi nõunik Karin Zereen (2. päevakorrapunkt); Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaadi nõunik Tairi Täht (3. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Seisukoha andmine: Euroopa Komisjoni võrgupaketi ettepanekud, mis käsitlevad üleeuroopalise energiataristu (TEN-E) raamistikku ja energiaprojektide loamenetlusi – COM (2025) 1006–1007

1. Seisukoha andmine: Euroopa Komisjoni võrgupaketi ettepanekud, mis käsitlevad üleeuroopalise energiataristu (TEN-E) raamistikku ja energiaprojektide loamenetlusi – COM (2025) 1006–1007

Rein Vaks andis ülevaate Euroopa Komisjoni võrgupaketi ettepanekutest, mis käsitlevad üleeuroopalise energiataristu (TEN-E) raamistikku ja energiaprojektide loamenetlusi – COM

(2025) 1006–1007. Ta sõnas, et paketi eesmärk on kiirendada Euroopa Liidu energiataristu arendamist tõhusama planeerimise kaudu ning tugevdada taristu vastupidavust ja kriisikindlust. Paketiga käsitletakse üleeuroopaliste energiavõrkude suuniseid käsitlevat TEN-E määrust ning loamenetluse direktiivi, mille eesmärk on kiirendada vastavaid menetlusi. Otsitakse lahendusi, kuidas tõhustada piiriülese energiataristu planeerimist ja rahastamist ning kuidas kiirendada taastuenergia võrgutaristu ja salvestusprojektide loamenetlusi, et taastuenergiale ja puhtale majandusele üleminekuks vajalikud tehnoloogiad hakkaksid võimalikult kiiresti oma mõju avaldama. Eesti jaoks on arutelud kulgenud positiivselt ning meie peamised seisukohad on määruse tasandil arvesse võetud. Oleme rõhutanud kriitilise energiataristu, sealhulgas elektri- ja gaasitaristu, kaitset nii füüsilise turvalisuse kui ka küberjulgeoleku vaates ning pidanud oluliseks taristu kriisikindluse suurendamist. Samuti toetame võimalust kasutada Euroopa Liidu vahendeid kahjustatud taristuelementide taastamiseks. Loamenetluse direktiivi puhul toetab Eesti menetluste kiirendamist, kuid peab oluliseks, et menetlusraamistik oleks sidus ega tekitaks tarbetut halduskoormust. Toetame vaikumisi heakskiidu kasutamist menetluse vaheetappides, kuid leiame, et lõplikud otsused, sealhulgas näiteks ehitusõiguse andmine, peavad jääma pädeva asutuse selgesõnalise kontrolli alla. Eesti jaoks on oluline säilitada liikmesriikidele piisav paindlikkus ning arvestada perifeerse energiasüsteemi eripäradega.

Urve Tiidus andis ülevaate [majanduskomisjoni arvamusest](#) ja arutelust ning märkis, et komisjon otsustas Vabariigi Valitsuse seisukohti toetada (poolt 6: Jaak Aab, Mario Kadastik, Mait Klaassen, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi; vastu 0; erapooletuid 0; ei hääletanud 2: Rene Kokk, Mart Maastik).

Rain Epler sõnas, et tema hinnangul ei ole tegemist hea algatusega ning Eesti seisukoht võiks olla, et me ei toeta energiapoliitikat, mis suurendab juhutootmise osakaalu, jättes seejuures piisavalt arvestamata süsteemikulud, juhitava võimsuse vajaduse ja mõju tarbijahinnale. Raamistik peaks olema tehnoloogianeutraalne ning käsitlema võrdselt ka tuumaenergiat, juhivat reservvõimsust ja muid süsteemi kriitilisi komponente. Samuti peab kõneleja oluliseks, et seletuskirjas oleks selgemalt ning ühemõtteliselt esile toodud vastuseis ettepanekule suunata 25% pudelikaelatasudest keskse otsustamise alla, arvestades, et ka mitmed liikmesriigid on selle suhtes kriitilised. R. Epler küsis ülevaadet teiste liikmesriikide positsioonidest. Lisaks andis R. Epler teada, et soovib seisukohtade osas hääletust.

Rein Vaks vastas, et 25% ülekoormustulude põhimõte on tekitanud liikmesriikides arutelu. Eeskätt on antud küsimuses aktiivselt esinenud Rootsi, kes soovib säilitada võimaluse kasutada ülekoormustulu vahendeid siseriikliku tootmisvõimsuse katmiseks. Eesti peab kehtivat 25% lahendust põhjendatuks. Teiste liikmesriikide üldine lähenemine on seni olnud pigem tasakaalukas.

Brett Bartholomew Sooniste täpsustas, et seisukoht 5.3 käsitleb projektide kulude jagamist juhtudel, kus ühendusest saavad kasu ka teised liikmesriigid. Kui näiteks kahe riigi vahelise ühenduse puhul ulatub Eesti hinnanguline kasu vähemalt 10%-ni, peaks Eesti osalema arutelus kulude õiglase jaotuse üle. Eesti hinnangul ei tohi selline kulude jagamine olla kohustuslik, kuid asjakohane arutelu on põhjendatud, arvestades ka võimalikke tulevasi ühendusi Eestist. 25% ülekoormustulu kasutamise küsimuses on kõige aktiivsemalt sõna võtnud Rootsi ja ka Prantsusmaa. Kõneleja sõnas, et kuna tegemist on suurte liikmesriikidega, on nende seisukohad seetõttu nähtavamad.

Rein Vaks lisas, et ülekoormustulu suurus erineb riigiti ning seetõttu on arutelu selle kasutamise üle mõistetav. Eesti puhul võimaldab ülekoormustulu rahastada piiriüleseid

ühendusi ning vähendab seeläbi vajadust katta vastavaid kulusid võrgutasudest. Tegemist on märkimisväärsede summadega, mis aitavad vältida lisakoormust tarbijatele. Seetõttu on ootuspärane, et küsimus on eriti tundlik nendes riikides, kus ülekoormustulud on suured ja elektrihinna teema avalikkuses teravalt esil. Eesti hinnangul on praegune lahendus rahuldav. **Rain Epler** küsis, kuidas hindavad ametnikud ettepanekut suunata 25% ülekoormustuludest keskse otsustamise alla, arvestades selle võimalikku rahalist mõju ja kas see aspekt peaks olema seletuskirjas juba alguses selgemalt esile toodud. Teiseks küsis R. Epler, milline on Eleringi seisukoht 25% ülekoormustulu keskse otsustamise alla viimise osas.

Liisi Pajuste vastas R. Epleri teisele küsimusele, et Elering ei näe probleeme 25% ülekoormustulu osas, kuid on väljendanud vastuseisu ettepanekule suurendada seda 35%-ni.

Rein Vaks lisas R. Epleri esimese küsimuse vastusena, et 25% ülekoormustulu teemat on seletuskirjas käsitletud ning see on eelnevalt põhjalikult läbi arutatud nii Eleringi kui ka valitsusega ning tema hinnangul on selle praegune kajastus mõistlik.

Rain Epler palus, et ministeerium saadaks viite, kus antud teemat on seletuskirjas adresseeritud.

Rein Vaks vastas, et edastavad vastuse kirjalikult.

Peeter Tali pani eelneva arutelu põhjal hääletusele ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas majanduskomisjoni arvamusega (poolt 8: Enn Eesmaa, Katrin Kuusemäe, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk; vastu 1: Rain Epler; erapooletuid 1: Vladimir Arhipov; ei hääletanud 0). Ettepanek leidis toetust.

Otsustati:

1.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas majanduskomisjoni arvamusega (poolt 8: Enn Eesmaa, Katrin Kuusemäe, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk; vastu 1: Rain Epler; erapooletuid 1: Vladimir Arhipov; ei hääletanud 0).

(...)

(allkirjastatud digitaalselt)
Peeter Tali
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Roosmarii Kukk
protokollija

Väljavõtte õige
Roosmarii Kukk
Euroopa Liidu asjade komisjoni konsultant